

N:o 103.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1898, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrade bestämmelser rörande förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar m. m.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 4 februari innevarande år har Kongl. Maj:t, som funnit de förändrade bestämmelser i afseende å värden och förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar, som, enligt hvad sagda protokollsutdrag innehölle, blifvit vid ärendets föredragning föreslagna, kunna till sitt hufvudsakliga innehåll godkännas, men ansett dessa bestämmelser, i hvad de afsåge sjelfva grunderna för ifrågavarande skogars förvaltning, icke kunna slutligen fastställas, innan Riksdagens bifall dertill inhemtats, i en samma dag aflåten proposition (n:o 63) äskat Riksdagens bifall till meddelande af stadganden derom,

att statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar skulle, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning;

att, derest, sedan de af bergmästaren godkända virkesbehofven blifvit fyllda, någon ordinarie skogstillgång återstode, som, efter nyttjanderätts-

hafvarnes hörande, pröfvades icke vara erforderlig för fyllande af nästföljande års behof, domänstyrelsen skulle ega att förordna om öfverskottets försäljande, likasom det skulle åligga domänstyrelsen att draga försorg om tillgodogörandet af vindfällen och ståndtorr skog samt annan extra afverkning, der den icke, efter domänstyrelsens bestämmande, utbyttes mot ordinarie afverkning, som då skulle besparas;

att det måtte ankomma på Kongl. Maj:t att på derom gjord framställning förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försäljning af virkesöfverskottet eller extra afverkning influtna, behållna medel måtte användas för betäckande af kostnader vid skogens förvaltning och vård samt i sådant syfte mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättshafvares förfogande;

att hvad af dylika försäljningsmedel icke på nu nämnda sätt användes skulle tillgodoföras statsverkets skogsmedel;

att, der den rörelse, till hvars understöd skog af ifrågavarande slag blifvit anvisad, bedrefves i sådan omfattning, att den enligt hushållningsplanen beräknade ordinarie afkastningen af skogen kunde visas i sin helhet vara under längre tid för ändamålet med upplåtelsen fullt erforderlig, det måtte ankomma på Kongl. Maj:t att, på derom gjord ansökning, medgifva nyttjanderättshafvare att fritt disponera samma virkesafkastning för viss, för hvarje fall bestämd tid, under vilkor dock att andra utsyningsberättigade vederbörligen tillgodosåges samt att, derest sagda rörelse antingen upphörde eller minskades i sådan grad, att virkesafkastningen i sin helhet ej längre för densamma behöfdes, den fria dispositionen upphörde; samt

att, derest virke, som blifvit för godkänt behof i vederbörlig ordning utsynadt, befunnes kunna till större fördel för nyttjanderättshafvare eller annan utsyningsberättigad afyttras för att ersättas genom virket motsvarande vederlag, det måtte ankomma på domänstyrelsen att för hvarje fall medgifva det utsynade virkets afyttrande eller utbytande och dervid meddela för vederbörlig kontroll erforderliga föreskrifter.

Derjemte har Kongl. Maj:t, under åberopande af ofvanberörda protokollsutdrag, föreslagit Riksdagen att medgifva, att Edsbole vestra grufallmanning i Hallsbergs socken af Örebro län måtte å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1899, samt att köpeskillingen för allmanningen måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronolägenheter, användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Af merberörda statsrådsprotokoll inhemtas, att sedan för Kongl. Maj:t blifvit anmaldt, hurusom i en uti Riksdagens Andra Kammare vid 1885

års riksmöte till dåvarande chefen för finansdepartementet framställd interpellation afvensom vid den i anledning af samma interpellation i kammar-
rens uppkomna öfverläggning anförts åtskilliga förhållanden, hvilka skulle
ådagalägga, att den lagstadgade kontrollen öfver vården och förvaltningen
af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar i vissa afse-
enden icke vore tillräckligt verksam, Kongl. Maj:t genom bref den 31 maj
1895, med öfverlemnande af Andra Kammarens protokoll för den 9 och 14
maj samma år, anbefalt kommerskollegium och domänstyrelsen att, efter
verkställd undersökning af de anförda förhållandena och den vidare utred-
ning af frågan, som kunde finnas erforderlig, till Kongl. Maj:t inkomma
med det yttrande och förslag, hvartill berörda undersökning och utred-
ning föranledde.

I anledning af berörda befallning hade kommerskollegium anmodat
samtliga bergmästare i riket och domänstyrelsen samtliga öfverjägmästare
och jägmästare i de orter, der skogar af här afsedt slag funnes, att inkomma
med yttranden i ärendet och dervid meddela redogörelse för vissa af em-
betsverken, hvart för sig, angifna förhållanden, hvarjemte bergmästarne
anmodats dels att, der så erfordrades för berörda redogörelser, från veder-
börande nyttjanderättshafvare inhemta behöfliga upplysningar, dels ock att
i öfrigt lemna dem tillfälle att sig yttra.

Efter det de infordrade yttrandena inkommit från samtliga bergmästare
och skogstjenstemän samt upplysningar i några fall af embetsverken dels
ytterligare infordrats från bergmästare, dels ock under hand begärts från
några nyttjanderättshafvare till ifrågavarande skogar, hade kommerskolle-
gium och domänstyrelsen, med öfverlemnande af handlingarna i ärendet,
den 23 november 1896 afgifvit utlåtande; och hade kommerskollegium och
domänstyrelsen i berörda, den 10 mars 1897 till Kongl. Maj:t inkomna ut-
låtande dels redogjort för de resultat, hvartill den verkställda undersök-
ningen och utredningen föranledt, dels ock afgifvit förslag till förändrade
lagbestämmelser rörande vården och förvaltningen af ifrågavarande skogar.

Sedan föredragande departementschefen härefter redogjort för inne-
hållet af den af embetsverken meddelade utredning angående de särskilda
till bergshandteringens understöd anslagna skogar och i sammanhang der-
med erinrat, att beträffande *Ofvansjö och Forsåkers allmänning* genom
kongl. bref den 5 februari 1897 föreskrifvits, att, sedan af allmänningen
undantagits dels för vissa uppgifna hemman och lägenheter i ersättning
för af dem å allmänningen dittills åtnjuten utsynings- och betesrätt vissa
områden, dels ock för byarne Yttermyra, Öfvermyra och Mom en lämpligt
belägen skogstrakt med en areal af 200 tunnland, återstoden af allmän-
ningen skulle afsättas till kronopark för att förvaltas i enlighet med de

för kronoparker gällande bestämmelser med iakttagande dervid af vissa i brevet särskildt angifna föreskrifter, hade departementschefen vidare yttrat:

Af den utredning rörande de särskilda skogarne, departementschefen nu meddelat ur embetsverkens utlåtande, hvilket såsom bilaga åtföljde dagens protokoll, framginge, att beträffande de flesta af dem intet väsentligt vore att anmärka vare sig ur skogsvårdens synpunkt eller med hänsyn till förhållandet mellan staten såsom egare till skogarne och nyttjande-rättshafvarne.

I fråga om några skogar hade emellertid förekommit förhållanden, hvilka syntes påkalla vissa åtgärder, för hvilka departementschefen derefter närmare redogjort.

Beträffande *Dannemora södra allmänning* hade embetsverken meddelat, hurusom genom bergskollegii utslag den 3 maj 1749 en del af samma allmänning anslagits åt Österby bruk såsom vederlag för det intrång, bruket tillfogats derigenom, att grufdrängar tillhörande Harg, Gimo, Söderfors och Gysinge, tillsammans sextiosex hushåll, slagit sig ned å mark tillhörande Österby bruk.

I en af Österby bruks förvaltning i nu förevarande ärende till bergmästaren i distriktet ingifven skrift hade anförts, att, då en del af södra allmänningen, som tillagts bruket år 1749, vore ersättning för torplagenheter, hvilka tillhörde bruket, men hvilka bruket till grufvan afstått, det skulle vara klart, att bruket innehade skogsdelen med samma rätt, som bruket hade till torpen, eller med eganderätt, och att bruket med sådan rätt nu i 150 år innehaft skogstrakten.

Deremot hade embetsverken anmärkt, att för den händelse sagda skogsdel borde, såsom bruksegarne förmenat, betraktas såsom brukets egen- dom, synes den af grufdrängarne begagnade marken i stället böra anses tillhöra allmänningen. Skulle åter upplåtelsen endast afsett att genom skogens afkastning bereda bruket godtgörelse för det af grufdrängarne förorsakade intrång, syntes skogsdelen böra betraktas såsom tillhörande allmänningen. Embetsverken hade emellertid ansett, att dessa frågor vore af beskaffenhet att tillhöra domstols handläggning.

Efter remiss hade justitiekanslersembetet i denna fråga afgifvit utlåtande och dervid anført hufvudsakligen följande.

Bergskollegii utslag den 3 maj 1749 angående upplåtelse af den ifrågakomna delen af *Dannemora södra allmänning* till Österby bruk, hvilket då innehafts af Anthon De Geer, upplyste till en början, att hos bergskollegium till behandling förevarit ett af vederbörande bergmästare afgifvet förslag derom, att en skogstrakt, som kunde svara mot den »mistning», Österby måste vidkännas genom åtskilliga grufarbetare, måtte få

utsynas och lemnas bruket »til nyttjande» mot det att bruket skulle på dess grund behålla grufarbetarne, »hvarmed jemväl», sades det i utslaget, »De Geer förklarar sig nöjd».

Detta förslag hade bergskollegium, enligt hvad utslaget vidare innehöller, så till vida bifallit, att kollegiet anbefalt bergsmästaren att allenast utse en så stor del af allmanningen, som kunde svara mot den olägenhet, Österby bruk på dess egor skulle få vidkännas af Hargs, Gimo, Söderfors och Gysinge bruks grufarbetares hushåll, eftersom Dannemora öfriga grufveintressenter, hvilka hade egna hemmansdelar nära vid grufvan, borde sjelfve draga försorg om nödiga boställen för deras grufarbetare. I följd häraf hade bergsmästaren till kollegiet inkommit med besigtningssinstrument jemte utlåtande, deri till ersättning åt Österby bruk föreslagits en uppgifven del af allmanningen, och hade bergsmästaren dervid anført, att han ej kunde finna, det grufvorna lede någon saknad, om denna trakt, som skulle bestå af en hård och ofruktbar mark, Österby bruk »til nyttjande» lemnades.

Det vore efter denna förutskickade inledning bergskollegiet i utslaget yttrat:

»Nu emedan Kongl. Collegium finner Anthon De Geers tillfredsställande på thetta sättet i allo måtto tilldrägligare och mera til Grufve Allmanningens befredande lända, än om så många hushåll skulle sig ther få nedsättia, förthenskull och som merbemälte De Geer jemväl förklarar sig härmed nöjd; ty pröfvar Kongl. Collegium skiäligt at tildela Österby Bruk ofvannämnda af Advocat Fiscalen och Bergmästaren Hierne utsynta mindre bärande skogstract, som går ifrån — — — — innefatta; hvaremot Österby Bruks Jnehafvaren åligger at på thes grund behålla the för Harg, Gimo, Söderfors och Gysinge Bruken nödiga varande grufvearbetarne, som efter thet angifna antalet utgiöra tilsammans sextiosex hushåll.»

Under dessa förhållanden och då i bergskollegii utslag den 3 maj 1749 ingenstädes blifvit förklaradt, att Österby bruk skulle till den skogstrakt, hvarom fråga vore, erhålla eganderätt, likasom i utslaget ej heller blifvit sagdt, att bruksegarne å sin sida skulle afstå egenderätten till den jord, som tagits i anspråk till tomter för grufarbetarnes bostäder, ansåge justitiekanslersemetet det anförda utslaget vara så att förstå, att den genom utslaget till Österby bruk anvisade skogstrakten upplåtits allenast till nyttjande på obestämd tid.

Med afseende å hvad justitiekanslersemetet sålunda anført hade departementschefen hemställt, att domänstyrelsen måtte anbefallas att, för den händelse Österby bruksegare icke skulle finnas villige afstå från de

framställda anspråken på eganderätt till ifrågavarande del af Dannemora södra allmänning, vidtagna nödiga åtgärder för att göra kronans eganderätt till allmänningen i laga ordning gällande.

Vidkommande *Akers styckebruks rekognitionsskog* hade embetsverken af den nu verkställda utredningen funnit, att brukets först i 1802 års kongl. resolution omförmälda skyldighet att vid anfordran tillhandahålla kronan kanoner och ammunition icke utgjorde grunden för brukets rätt till skogen, utan att denna rätt härrörde från brukets ursprungliga egenskap af kronobruk och flere äldre privilegier och författningar, samt att tilldelandet af viss skogstrakt åt bruket, i stället för rätten att från skogarna i deras helhet få sitt behof af skogsfång, egt rum ej mindre af hänsyn till brukets fördel än äfven, och måhända i högre grad, af hänsyn till allmogens och skogsvårdens intresse. Vid sådant förhållande och då bruksdriften fortfarande vore i gång, syntes embetsverken någon åtgärd för ändring i brukets rätt att begagna skogen icke vara påkallad.

Utän att i någon mån vilja förringa betydelsen af den utredning rörande *Åkers styckebruks rekognitionsskog*, embetsverken i det af dem afgifna utlåtande meddelat, ansåge sig departementschefen dock böra erinra, att kammar- och kommerskollegierna i ett af dem den 17 december 1890 afgifvet utlåtande öfver en af *Åkers bruksegare* gjord ansökning att genom skatteköp, i den ordning kungörelsen den 4 februari 1811 stadgade, få förvärfva eganderätt till de *Åkers bruk* upplåtna rekognitionsskogar i *Öster-Rekarne, Åkers, Daga och Selebo härad* anført, att af den då meddelade utredningen inhemtades, att de rekognitionsskogar, hvarom i målet vore fråga, blifvit bruket upplåtna under förutsättning och förbehåll å kronans sida, att bruket skulle årligen tillhandahålla kronan en tillverkning af 1,500 skeppund gjutgoods, att tillåtelse att samma skogar till skatteköpa således icke skulle kunna utsträckas till större del deraf, än som efter undersökning och pröfning, i den ordning nyssnämnda kungörelse stadgade, numera funnes vara erforderlig för en motsvarande tillverkning, men att, enär med en dylik tillåtelse säkerheten för fullgörande af brukets omförmälda skyldighet skulle väsentligen äfventyras, kollegierna afstyrkt bifall till ansökningen.

Ytterligare utredning rörande beskaffenheten och omfånget af *Åkers styckebruks rätt till ifrågavarande rekognitionsskog* vore således erforderlig, innan Kongl. Maj:t till slutligt afgörande företoge frågan, huruvida någon särskild åtgärd beträffande nämnda rekognitionsskog borde vidtagas, och departementschefen hemställde därför,

att Kongl. Maj:t måtte anbefalla justitiekanslersembetet att i denna

del af ärendet afgifva det yttrande och förslag, hvartill omständigheterna funnes föranleda.

Beträffande *Emmes och Lerbäcks eller Kärrängsskogs allmanning* samt *Edsböle vestra grufallmanning* hade embetsverken ifrågasatt, att, enär grunden för dessa allmänningars upplåtande åt enskilde syntes vara bortfallen, desamma borde till statsverket indragas; och hade embetsverken i sammanhang härmed meddelat, att Edsböle vestra allmännings areal, utgörande enligt karta af år 1812 48,12 hektar och enligt hushållningsplan, af domänstyrelsen fastställd den 19 oktober 1895, 31 hektar, deraf 26,46 hektar skogsmark och 4,54 hektar impediment, syntes vara för liten, för att denna skog skulle kunna med fördel såsom kronopark förvaltas, samt att skogen ej heller låge i närheten af någon annan kronopark, med hvilken den kunde sammanslås.

Med afseende å hvad upplyst blifvit rörande ifrågavarande båda allmänningar hemstälde departementschefen, att Kongl. Maj:t måtte

dels förordna, att Emmes och Lerbäcks eller Kärrängsskogs allmanning samt Edsböle vestra grufallmanning skulle till statsverket indragas,

dels förordna, att Emmes och Lerbäcks eller Kärrängsskogs allmanning skulle till skogsstaten öfverlemnas för att såsom kronopark förvaltas,

dels ock i proposition föreslå Riksdagen att medgifva, att Edsböle vestra grufallmanning måtte å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1899, samt att köpeskillingen för allmanningen måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronolägenheter, användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Då af den verkställda utredningen framginge, att de grufvor, för hvilkas understödjande med virke *Kronobergs och Guldsmedsboda grufallmänningar* anslagits, under en längre tid endast i mycket ringa omfattning bearbetats, och då utsyningen af virke från skogarna borde jemlikt de föreskrifter, som i upplåtelsehandlingarna och äldre författningar rörande dylika skogar i allmänhet och särskildt rörande Kronobergs grufskog vore gifna, stå i förhållande till behofvet af virke för grufvedriften, hade embetsverken ansett, att, till förekommande för framtiden af sådana oegentligheter, som syntes, åtminstone under tiden före år 1891, hafva egt rum beträffande nämnda skogar, och oafsedt huruvida den förändrade lagstiftning rörande statens till bergshandterings understöd anslagna skogar, embetsverken föreslagit, komme till stånd, Kronobergs och Guldsmedsboda grufskogar borde ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Då emellertid enligt 8:e punkten i förordningen angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar den 30 maj 1873 det tillkomme Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, i händelse nyttjanderättshafvare öfverskridit den dem tillkommande rätt till skogens begagnande, förordna, att förvaltningen och vården af skogen skulle åt jägmästaren öfverlemnas, ansåge departementschefen den af embetsverken nu väckta frågan om dessa båda grufskogars ställande under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning ej utgöra föremål för Kongl. Maj:ts omedelbara pröfning.

Jemte meddelande att enligt ett af vederbörande landssekreterare meddeladt intyg hvarken under senare hälften af år 1895 eller sedermera framställning från jägmästaren om Kronobergs och Guldsmedsboda grufallmänningars ställande under skogsstaten till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län inkommit, hemställde departementschefen därför,

att Kongl. Maj:t måtte anbefalla sin befallningshafvande i Örebro län att i vederbörlig ordning pröfva och afgöra, huruvida hvad beträffande dessa båda grufskogar blifvit i ärendet upplyst funnes vara af beskaffenhet att enligt nyss åberopade lagrum böra föranleda till deras ställande under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Beträffande sättet för debiteringen af de afgifter, som skulle för skogar utgå, äfvensom i fråga om evalveringen af rekognitionsafgifterna i nu gällande mynt hade förekommit följande.

Huruvida *Bispbergs grufskog* i Kopparbergs län vore bevillningstaxerad, hade ej kunnat utrönas, emedan utskylderna för grufskogen blifvit upptagna på samma debetsedel som Bispbergs aktiebolags fastigheter, och hade häradskrifvaren på förfrågan af bergmästaren förklarad, att benämningen grufskog ej förekomme i fögderiets jordebok och taxeringslängd.

Beträffande *Nisshytte grufskog* i Kopparbergs län hade visserligen utrönt, att denna skog vore bevillningstaxerad till 4,400 kronor, men att bevillningen blifvit upptagen å samma debetsedel som den för Nisshytte bruks egares fastigheter.

För *Torsåkers grufskog* i Gefleborgs län hade genom bergskollegii utslag den 21 oktober 1828 rekognitionsafgiften faststälts efter en beräknad årsafkastning af $155\frac{4}{5}$ stafrum till 3 rdr 11 sk. 2 rst. banko, hvilken afgift nu utginge med 4 kronor 86 öre. Bevillning för skogsfång utginge med 38 kronor 79 öre, och skogen vore bevillningstaxerad till 14,000 kronor. Bevillningen och afgifterna hade, enligt hvad upplyst blifvit, de sista åren upptagits å Nyängs aktiebolags debetsedlar tillsammans med bolagets öfriga uttkylder.

Den angående *Dannemora grufallmänningar* i Upsala län verkställda utredning hade gifvit vid handen, att genom bergskollegii resolution den 21 oktober 1828 dessa allmänningar blifvit påförda rekognitionsafgifter, nemligen

norra allmanningen	2	rdr	33	sk.	3	rst.	banko
vestra	»	1	»	32	»	6	»
södra	»	9	»	—	»	9	»

Sammanlagda skulle rekognitionsafgifterna nu utgöra 20 kronor 7 öre. Dessutom utginge bevilling för skogsfång med 160 kronor 62 öre.

Vederbörande förvaltning vid *Dannemora grufvor* hade emellertid uppgifvit, att endast bevillingen för skogsfång utginge.

Bland de *Dalkarlsbergs grufvor* i Örebro län anslagna allmänningstrakter vore Kortilleö icke påförd skogsbevilling.

I fråga om *Åsbobergs allmänning* i Örebro län hade embetsverken meddelat, att i ett kommerskollegium tillhandakommet utdrag af taxeringslängden för Örebro län år 1894 Åsbobergsallmanningen icke vore upptagen såsom bevillingstaxerad, ehuru den dock under namn »Åsbobergstorpet med skogen» vore i jordeboken intagen och bevillingstaxerad till 3,000 kronor.

Genom bergskollegii utslag den 3 november 1828 hade rekognitionsafgiften för *Kronobergs grufveskog* i Örebro län bestämts till 1 rdr 45 sk. banko. Skogsbevilling utginge till ett belopp af 23 kronor 25 öre, och hade dessa afgifter, enligt hvad bergmästaren meddelat på grund af uppgift från vederbörande häradsskrifvare, upptagits i en post å nyttjanderättshafvarnes debetsedlar.

För *Nordmarks grufallmänning* i Vermlands län vore genom bergskollegii utslag den 17 december 1828 rekognitionen bestämd efter 94 staf-rums afverkning till 1 rdr 46 sk. banko, och utginge skogsbevilling med 23 kronor 50 öre, men enligt uppgift af vederbörande häradsskrifvare sammanfördes dessa båda afgiftsposter till en, som för Nordmarks grufallmänning utginge med 26 kronor 32 öre eller med 12 öre för litet.

Genom bergskollegii utslag den 17 december 1828 hade rekognitionsafgiften för *Persbergs östra grufallmänning* i Vermlands län bestämts efter 14 $\frac{2}{3}$ stafrum ved till 14 sk. 8 rst. banko. Skogsbevillingen utgjorde 3 kronor 67 öre. Dessa poster sammanfördes emellertid i kronoräkenskaperna i länet till en, utgörande 4 kronor 11 öre eller 2 öre för litet.

Rekognitionsafgiften för *Brerefvens grufallmänning* i Vermlands län hade genom bergskollegii utslag den 17 december 1828 bestämts efter en afverkning af 135 $\frac{1}{3}$ stafrum ved om året till 2 rdr 39 sk. 9 rst. banko,

och utginge skogsbevillning för allmänningen med 33 kronor 94 öre. Båda dessa afgifter hade, enligt uppgift af vederbörande häradskrifvare, i kronoräkenskaperna sammanförts till en post, 38 kronor 1 öre, hvilken summa vore för liten, enär rekognitionsafgiften skulle utgöra i nu gällande mynt 4 kronor 24 öre och således båda afgifterna tillsammans 38 kronor 18 öre.

För *Hornkullens grufallmännig* i Vermlands län hade likaledes genom bergskollegii utslag den 17 december 1828 rekognitionsafgiften blifvit bestämd och utgjorde efter en beräknad afkastning af 260 $\frac{2}{3}$ stafrum ved 5 rdr 20 sk. 8 rst. banko. Skogsbevillningen utginge med 65 kronor 17 öre. Rekognitionsafgiften och skogsbevillningen uppfördes i kronoräkenskapen i en post med 72 kronor 99 öre, men då rekognitionsafgiften i nu gällande mynt skulle vara 8 kronor 15 öre, borde sistnämnda post rätteligen utgöra 73 kronor 32 öre.

Nu omförmälda oegentligheter och felaktigheter beträffande sättet för debiteringen af de afgifter, som skulle för skogarne utgå, eller i fråga om evalveringen af rekognitionsafgifterna i nu gällande mynt vore visserligen icke af någon mera afsevärd betydelse, men borde dock, sedan uppmärksamheten å dem nu blifvit fästad, rättas, och hemstälde därför departementschefen,

att Kongl. Maj:t måtte anbefalla sine vederbörande befallningshafvande att föranstalta om vidtagande af nödiga åtgärder för rättelses vinnande i nu anmärkta afseenden.

Nu gällande bestämmelser angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar innehölles i förordningen den 30 maj 1873.

Att dessa bestämmelser icke visat sig vara i alla afseenden tillfredsställande hade af departementschefens företrädare i embetet redan antydts vid besvarandet af ofvan omförmälda, till honom framställda interpellation och bekräftas af hvad embetsverken nu anfört i det af dem afgifna utlåtande.

De förändrade bestämmelser, embetsverken föreslagit för afhjelpande af de anmärkta bristerna i 1873 års förordning, afsåge i hufvudsak dels åstadkommande af erforderlig kontroll å sådana till bergshandteringens understöd anslagna skogar, som nu förvaltades af nyttjanderättshafvarne sjelfva, äfvensom i sammanhang härmed ökad garanti för att dessa skogar sköttes på ett fullt tillfredsställande sätt, dels dispositionen af ifrågavarande

skogars afkastning, dels ock stadgande af viss påföljd vid öfverskridande af nyttjanderätten och vid olaga afverkning.

I förstnämnda afseende eller beträffande kontrollen och skötseln hade embetsverken föreslagit, att alla statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar måtte ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

De skäl embetsverken härför anfört syntes vara väl grundade. Med den föreslagna åtgärden afsåges ej att i någon mån minska den nyttjanderättshafvarne nu tillkommande rätt till skogsafkastningen, och om åtgärdens befogenhet borde tvekan desto mindre uppstå, som staten vore egare af dessa skogar och i denna sin egenskap hade både rätt och skyldighet att öfvervaka, att skogsafkastningen icke användes för andra än dermed afsedda ändamål samt att skogens skötsel blefve fullt tillfredsställande. Genom den föreslagna åtgärdens vidtagande skulle icke heller någon ökad kostnad komma att drabba statsverket.

I fråga om dispositionen af skogarnas afkastning hade af embetsverken föreslagits, att domänstyrelsen skulle ega att förordna om försäljning af förefintligt virkesöfverskott likasom äfven beträffande tillgodogörande af vindfällan och ståndtorr skog och annan extra afverkning, der denna ej, efter domänstyrelsens bestämmande, genom utsyning utlemnades till nyttjanderättshafvare i utbyte mot ordinarie afkastning, som då skulle besparas; att virkesförsäljningen skulle ega rum i samma ordning, som beträffande andra allmänna skogar vore stadgad; att de vid försäljning af virke från skogarna influtna behållna medel skulle tillgodoföras statsverkets skogsmedel, dock med rätt för Kongl. Maj:t att på särskild ansökning bestämman, huruvida och i hvad mån af berörda medel finge anvisas bidrag till eller ersättning för utgifter vid skogens vård och förvaltning; att, derest med all sannolikhet kunde antagas, att den verksamhet, för hvars understödjande skog af nu ifrågavarande slag upplåtits, under en följd af år komme att fortgå i sådan omfattning, att skogsafkastningen blefve till hela sitt belopp erforderlig för virkesbehofvets fyllande, Kongl. Maj:t på särskild ansökning skulle ega medgifva nyttjanderättshafvare tillstånd att under vissa vilkor fritt disponera virkesafkastningen under tid, som af Kongl. Maj:t i hvarje särskildt fall bestämdes; samt att tillstånd till utbyte eller försäljning af utsynadt virke skulle i visst fall kunna af domänstyrelsen medgifvas.

Hvad embetsverken föreslagit beträffande dels befogenhet för domänstyrelsen att besluta om försäljning af virkesöfverskott och tillgodogörande af vindfällan m. m., dels ock sättet för försäljningens verkställande afsåge endast att bringa förvaltningen i nu omförmälda delar af statens till

bergshandteringens understöd anslagna skogar i öfverensstämmelse med hvad som redan gälde för förvaltningen af andra statens under domänstyrelsens insecende ställda skogar och påkallade icke någon erinran från departementschefens sida.

Med det af embetsverken föreslagna medgifvandet för nyttjanderättshafvare att under nyss antydd förutsättning fritt få disponera öfver skogsafkastningen afsåges att till lättnad för nyttjanderättshafvaren undvika en under angifna förutsättningen af behofvet icke påkallad årlig pröfning af virkesbehofvet. De af embetsverken särskildt omförmälda fall, i hvilka utbyte eller försäljning af för året utsynadt virke ansetts kunna ifrågakomma, ådagalade äfven, att med det ifrågasatta tillståndet till dylikt utbyte eller försäljning åsyftades att, under iakttagande af vederbörlig kontroll, för nyttjanderättshafvare eller annan utsyningsberättigad möjliggöra att på det under för handen varande förhållanden fördelaktigaste sätt tillgodogöra sig det utsynade virket. Hvad embetsverken i dessa båda punkter föreslagit funne således sitt fulla berättigande i de med förslagen afsedda syftemål.

Vidkommande embetsverkens förslag i fråga om dispositionen af de vid försäljning af virkesöfverskott eller extra afverkning uppkomna behållna medlen erinrade departementschefen om följande.

Nu gällande bestämmelser i detta afseende återfunnes i punkt 17 af 1873 års förordning, hvori föreskrefves, att behållna medel, som uppkomme genom försäljning af förefintligt virkesöfverskott, tills vidare måtte af vederbörande nyttjanderättshafvare under bergmästarens tillsyn förvaltas och användas till mera betydande arbeten för skogens förbättrande, så länge sådana af omständigheterna påkallades, samt derefter till andra utgifter för skogens vård och förvaltning.

I stället för nämnda bestämmelser hade embetsverken föreslagit följande i § 11 mom. 2 af det afgifna författningsförslaget intagna stadgande:

»Kongl. Maj:t vill uppå derom gjord framställning förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försäljning af virkesöfverskott eller extra afverkning influtna behållna medel må användas för betäckande af kostnader vid skogens förvaltning och vård samt i sådant syfte mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättshafvares förfogande; skoland dessa medel i andra fall tillgodoföras statsverkets skogsmedel.»

I anledning af hvad embetsverken i berörda moment hemställt angående tillgodoförande till statsverkets skogsmedel af försäljningsmedel för uppkommet virkesöfverskott hade Kongl. Maj:t inhemtat justitiekanslersemetets utlåtande; och hade justitiekanslersemetet i nämnda utlåtande anført, hurusom nyttjanderättshafvarnes anspråk på de till bergshandteringens

understöd anslagna skogarnas begagnande icke rimligen syntes kunna sträckas längre än att tillgodonjuta af dessa skogars afkastning så mycket, som verkligen tarvades för bergverksdriften jemte hvad som erfordrades för att med inflytande försäljningsmedel bestrida kostnaderna för skogens förvaltning och vård. Under förutsättning att vederbörandes rätt i dessa afseenden fullständigt tillgodosåges, syntes justitiekanslersembetet därför icke något kunna erinras deremot, att medel, som ej för de nyss antydda ändamålen behöfde tagas i anspråk, tillgodofördes statsverket. Genom denna åtgärd skulle för öfrigt nyttjanderättshafvarne icke betagas möjlighet att i laga ordning vid domstol föra talan om bättre rätt till de till statsverket inlevererade medlen, i händelse de i något afseende ansåge sig ega grundade anspråk att af desamma komma i åtnjutande. Det kunde emellertid ifrågasättas, huruvida icke i förevarande paragraf borde inrymmas särskild erinran derom, att af inflytande försäljningsmedel borde till framtida användning för skogens förvaltning och skötsel reserveras någon större del i sådana fall, då till följd af storm eller skogseld eller dylika händelser de så kallade extra afverkningarna blefve af den betydelse, att den ordinarie afverkningstillgången måste antagas komma att under flera följande år minskas i mera afsevärd grad.

Med afseende å hvad justitiekanslersembetet sålunda anført syntes departementschefen hinder icke möta att tillgodoföra statsverkets skogsmedel hvad af de influtna försäljningsmedlen icke erfordrades för bestridande af kostnaderna för skogens förvaltning och vård. Något särskildt stadgande i anledning af det af justitiekanslersembetet förutsatta fall, att till följd af storm eller skogseld eller dylika händelser den ordinarie skogsafkastningen måste för flera år på en gång tillvaratagas genom extra afverkning, syntes icke vara behöfligt. De influtna försäljningsmedlen afsåge i detta fall ordinarie skogstillgång, och vid sådant förhållande kunde vederbörande nyttjanderättshafvare icke betagas rättigheten att, oberoende af sättet för tillgodogörandet af berörda skogstillgång, få, till fyllandet af det för året pröfvade virkesbehovet, af försäljningsmedlen på derom gjord framställning utbekomma hvad efter skälig fördelning kunde anses belöpa å den för året enligt hushållningsplanen beräknade ordinarie virkesafkastningen. Skulle åter hvad af försäljningsmedlen efter nyssnämnda fördelning för året belöpte öfverstiga nyttjanderättshafvarens i vederbörlig ordning pröfvade årsbehof, mötte något hinder ej att använda öfverskottet till bestridande af kostnader för skogens skötsel och vård.

Beträffande påföljden för öfverskridande af den nyttjanderättshafvare eller annan utsyningsberättigad tillkommande rätt till skogens begagnande hade embetsverken föreslagit, att nyttjanderättshafvare eller annan utsynings-

berättigad, hvilken gjorde sig skyldig till dylik förseelse, skulle straffas såsom för skogsåverkan enligt 24 kapitlet strafflagen, och hade i sammanhang härmed föreslagits bestämmelser om hvem åtalsrätten skulle tillkomma så väl i fråga om nyssnämnda förseelse som ock beträffande annan åverkan å skog, som ej vore hänförlig till sådan öfverträdelse, hvarom nyss vore sagdt.

Att bestämmelser i nu antydda afseenden, ej minst i fråga om åtalsrätten, varit af behovet påkallade, hade bekräftats af erfarenheten. Vid de af embetsverken för ordnandet af frågan om åtalsrätten föreslagna bestämmelser hade departementschefen ej heller något att erinra. Beträffande åter den föreslagna straffbestämmelsen hade embetsverken erinrat, att orsaken, hvarför någon dylik bestämmelse icke införts i nu gällande författning, varit den, att, sedan då föreslagna bestämmelser derom, att ingen afverkning finge ske utan föregången utsyning af jägmästaren, blifvit utslutna, det vore förenadt med stor svårighet att för hvarje fall med erforderlig noggrannhet bestämma, när öfverträdelse af den medgifna rättigheten till skogens begagnande skulle anses hafva egt rum. På sätt embetsverken vidare anmärkt, skulle, derest det nu väckta förslaget om skogarnas ställande under skogsstatens vård och förvaltning vunne gillande, någon svårighet att bedöma, huruvida oloflig afverkning blifvit begången, ej längre förefinnas. Att emellertid en sådan oloflig afverkning redan nu vore straffbar enligt strafflagens kapitel om åverkan, syntes departementschefen uppenbart, och saknades därför skäl för den olofliga afverkningens rubricerande som ett särskildt, med straff *såsom* för åverkan belagdt brott. Deremot saknade det ingalunda sin nytta, att i en paragraf af den nya författningen erinrades derom, att öfverträdelse af nyttjanderätt till skog af ifrågavarande slag straffades enligt 24 kapitlet strafflagen.

Öfriga af embetsverken föreslagna, mindre väsentliga ändringar i 1873 års förordning hade icke gifvit anledning till någon anmärkning från departementschefens sida.

I öfverensstämmelse med de åsichter departementschefen sålunda uttalat och i hufvudsaklig enlighet med det af embetsverken afgifna förslag till ny förordning angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar hade han låtit upprätta förslag till författning i ämnet af följande lydelse:

§ 1.

Statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar skola, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och

förvaltning samt behandlas enligt vetenskapliga regler, lämpade för hvarje särskild skog efter ortförhållandena och ändamålet med skogens upplåtande.

§ 2.

Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner för dessa skogar att lända till efter rättelse vid skogens användande och förvaltning; egande domänstyrelsen derjemte meddela de särskilda föreskrifter, som, i afseende å hushållningen med skogarna, kunna finnas nödiga.

§ 3.

Hushållningsplan skall innehålla, bland annat, upplysning om huru mycket af olika slag af virke årligen får afverkas.

Revision af hushållningsplan skall verkställas på det sätt och i den ordning, som för andra allmänna skogar finnes eller varder stadgad.

Af fastställd hushållningsplan eller vid revision deraf upprättade handlingar jemte kartor skola genom domänstyrelsens försorg exemplar tillställas så väl nyttjanderättshafvaren till skogen som vederbörande bergmästare.

§ 4.

Med nyttjanderättshafvare förstås i denna författning den, som innehar de grufvor eller verk, till hvilkas understöd skogen blifvit anslagen.

§ 5.

Der två eller flere nyttjanderättshafvare till samma skog finnas, åligger det dem att årligen före årets utgång utse ett ombud att under följande år i alla frågor rörande skogen för nyttjanderättshafvarne tala och svara. Äro nyttjanderättshafvarne flere än två, må, der de så önska, i stället för ombud utses en styrelse för skogen.

Val af ombud eller styrelse verkställas å tid och ort, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes och kungöres. Om utgången af valet skola domänstyrelsen, Kongl. Maj:ts befallningshafvande och vederbörande bergmästare underrättas inom fjorton dagar från det valet egt rum.

§ 6.

Kostnaderna för skogens förvaltning och vård bestridas af nyttjanderättshafvarne. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande

af hushållningsplan och revision deraf samt för aflöning åt skogvaktare, som af domänstyrelsen antagas eller godkännas.

Underlåter nyttjanderättshafvare att anvisa medel till berörda kostnader, ege domänstyrelsen, på jägmästarens anmälan och sedan nyttjanderättshafvarne blifvit hörde, dels förordna, att, utan afseende å innehafvarnes nyttjanderätt, erforderlig del af skogens afkastning skall till kostnadernas betäckande försäljas, dels ock, der sådant oundgängligt tarivas, af under hand varande medel utanordna förskott, som derefter af de inflytande försäljningsmedlen i främsta rummet godtgöras.

§ 7.

Nyttjanderättshafvare äfvensom andra utsyningsberättigade skola årligen före den 1 april hos bergmästaren, med företeende af materialförslag, anmäla sitt virkesbehof för året. Der flere nyttjanderättshafvare eller andra utsyningsberättigade finnas, skall ombudet eller styrelsen för skogen till bergmästaren afgifva yttrande rörande de anmälda virkesbehofven.

Bergmästaren har att, efter pröfning af de anmälda virkesbehofven med hänsyn till dels omfattningen af den rörelse, för hvars understöd skogen upplåtits, och andra utsyningsberättigades behof, dels ock den afverkningstillgång, som för året finnes, genom skriftligt beslut, som senast inom maj månads utgång tillställes så väl jägmästaren som nyttjanderättshafvare och annan utsyningsberättigad, bestämma de slag och den mängd af virke, som i hvarje fall får afverkas.

§ 8.

Finner bergmästaren, för vidare utredning af virkesbehofvet eller af annan, på frågan om utsyningen inverkanande orsak, sådant nödigt, eger han att kalla nyttjanderättshafvare, andra utsyningsberättigade eller ombud eller styrelse till sammanträde å ställe och å tid, som af bergmästaren bestämmes. Jägmästaren skall, om han derom af bergmästaren anmodas, infinna sig vid sammanträdet.

Öfver hvad vid dylikt sammanträde förekommer föres af bergmästaren protokoll, deri jemväl anledningen till sammanträdet angifves.

Kostnaderna för bergmästarens resa till dylikt sammanträde gäldas af allmänna medel enligt hvad för bergmästares tjänsteresor i allmänhet är stadgadt, dock att ersättning ej må utgå för mera än en resa årligen för hvarje skog.

§ 9.

Der i följd af olycksfall eller annan orsak oundgängligen erfordras, att afverkning sker i annan ordning, än i § 7 säges, och omständigheterna icke medgifva bergmästarens hörande, då må den nödiga afverkningen af jägmästaren anordnas. Om sådan afverkning samt orsaken dertill skall jägmästaren genast underrätta bergmästaren.

§ 10.

Jägmästaren har att före utgången af hvarje kalenderår till bergmästaren insända utsyningsförslag, innefattande uppgift å hvad af olika slag af virke finnes att under nästkommande år afverka å de inom reviret belägna skogar af här afsedt slag, samt att, efter mottagande af bergmästarens utsyningsbesked, gå i författning om utsyning i vederbörlig ordning.

Jägmästaren skall vidare årligen å tid, som i fråga om andra allmänna skogar är föreskrifven, till domänstyrelsen ingifva förslag öfver de utgifter, som erfordras för vidtagande af förvaltningsåtgärder under nästföljande år. Sedan domänstyrelsens beslut i anledning häraf kommit jägmästaren tillhanda, skall han om beslutet underrätta nyttjanderätts-hafvarne, hvilka det åligger att, jemlikt § 6, foga anstalt derom, att nödiga medel till utgifternas bestridande varda, i mån af behof, för jägmästaren att tillgå.

För de medel, jägmästaren haft om händer till utgifter för skogen, äfvensom för af honom utlemnade skogseffekter skall han årligen afgifva redovisning i den ordning, som i afseende å häradsallmänningar, hvilka af skogsstaten förvaltas, är eller varder föreskrifven.

I öfrigt skall jägmästaren vid förvaltningen och vården af skogarna iakttaga hvad enligt den för skogsstaten gällande instruktion honom åligger besträffande under hans förvaltning ställda allmänna skogar.

§ 11.

Återstår, sedan de af bergmästaren godkända virkesbehofven blifvit fyllda, någon ordinarie skogstillgång, som, efter nyttjanderätts-hafvarnes hörande, pröfvas icke vara erforderlig för fyllande af nästföljande års behof, eger domänstyrelsen att, på jägmästarens anmälan, förordna om öfver-skottets försäljande i vederbörlig ordning. Domänstyrelsen åligger äfven

att i nu angifna ordning draga försorg om tillgodogörandet af vindfällan och ståndtorr skog samt annan extra afverkning, der den icke, efter domänstyrelsens bestämmande, utbytes mot ordinarie afverkning, som då skall besparas.

Kongl. Maj:t vill, på derom gjord framställning, förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försäljning af virkesöfverskott eller extra afverkning influtna, behållna medel må användas för betäckande af kostnader vid skogens förvaltning och vård samt i sådant syfte mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättshafvares förfogande. Hvad af dessa medel icke på sådant sätt användes skall tillgodoföras statsverkets skogsmedel.

§ 12.

Bedrifves rörelse, till hvars understöd skog af ifrågavarande slag blifvit anvisad, i sådan omfattning, att den enligt hushållningsplanen beräknade ordinarie afkastningen af skogen kan visas i sin helhet vara under längre tid för ändamålet med upplåtelsen fullt erforderlig, vill Kongl. Maj:t, på derom gjord ansökning, taga under pröfning, huruvida tillstånd att fritt disponera samma virkesafkastning för viss, för hvarje fall bestämd tid må kunna nyttjanderättshafvaren medgifvas, under vilkor att andra utsyningsberättigade vederbörligen tillgodoses samt att, derest sagda rörelse antingen upphör eller minskas i sådan grad, att virkesafkastningen i sin helhet ej längre för densamma behöfves, den fria dispositionen upphör.

Befinnes virke, som blifvit för godkänt behof i vederbörlig ordning utsynadt, kunna till större fördel för nyttjanderättshafvare eller annan utsyningsberättigad afyttras för att ersättas genom virket motsvarande vederlag, ankomme det på domänstyrelsen att för hvarje fall medgifva det utsynade virkets afyttrande eller utbytande och att dervid meddela för vederbörlig kontroll erforderliga föreskrifter.

§ 13.

Mulbete och höslätter å skog af ifrågavarande slag må, under iakttagande af hvad i § 63 af nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 är i allmänhet stadgadt, tills vidare få af nyttjanderättshafvarne disponeras.

§ 14.

Der särskilda skogskassor redan finnas, må de för det med dem afsedda ändamål af nyttjanderättshafvarne fortfarande förvaltas och användas.

§ 15.

Nyttjanderättshafvare eller andra utsyningsberättigade, som öfverskrida dem tillkommande rättighet till skogens begagnande, straffas enligt 24 kapitlet strafflagen.

Skogsstatens tjänstemän äfvensom kronobetjente ege åtala dylik öfverträdelse.

Sker å skog af här ifrågavarande slag åverkan, som ej är hänförlig till sådan öfverträdelse, hvarom här ofvan säges, eller föröfvas å skogen tillgrepp af skogseffekter, skall sådant af skogsstatens tjänstemän eller kronobetjente likaledes lagligen beifras.

I fråga om rätt att taga olofligen afverkadt virke i beslag gäller i tillämpliga delar hvad derom i § 70 af nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 säges.

§ 16.

Besvär öfver jägmästares beslut eller åtgöranden i ärenden, derå denna författning eger tillämpning, anföras hos domänstyrelsen och öfver bergmästares hos bergsöfverstyrelsen; och skall i afseende å tiden för dylika besvårs ingifvande gälla hvad i fråga om anförande af besvär i administrativa mål i allmänhet är stadgadt.

Då emellertid ifrågavarande skogar vore att hänföra till de kronans egendomar, om hvilka det i § 77 regeringsformen stadgades, att de skulle förvaltas efter de grunder Riksdagen derom föreskrefve, kunde ett författningsförslag af det innehåll som det förevarande, hvilket i vissa delar rörde sjelfva grunderna för dessa skogars förvaltning, icke af Kongl. Maj:t slutligen fastställas, innan Riksdagens bifall till berörda delar deraf blifvit inhemtadt. En sådan medverkan af Riksdagen syntes vara erforderlig i fråga om de nu föreslagna förändringar i 1873 års förordning af mera principiell natur, för hvilka ofvan redogjorts, nemligen *dels* i fråga om en sådan anordning, att alla statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar komme att ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, och *dels* i fråga om dispositionen af skogarnas afkastning.

Departementschefen hemställde därför, att, derest Kongl. Maj:t funne de i afseende å ifrågavarande skogars vård och förvaltning föreslagna förändrade bestämmelser kunna till sitt hufvudsakliga innehåll godkännas, Kongl. Maj:t täcktes, med tillkännagifvande deraf, äska Riksdagens bifall till meddelande af de stadganden, förevarande proposition innehåller.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling ifrågavarande ärende blifvit hänvisadt, har icke haft något att emot den kongl. propositionen erinra, hvadan utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t i oförmälda hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 9 maj 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
